

1980-luvun alun pienlehtibuumin kärkipäässä oli sekä ajallisesti että laadullisesti Jukka Tiisan piirtämä Zärpä-lehti, jonka kolme numeroa absurdeine tarinoineen ovat saaneet saanut ansaitun kulttимаineen.

TILSA

Suuri Kurpitsa on nyt julkaissut Zärmikäimmät-kokelman, johon on valittu Zärvän parhaat palat. Alkuperäiset Zärvähän ovat olleet keräilyharvinaisuuksia jo kymmenisen vuotta. Tilsa on pitkstä aikaa myös innostunut tekemään uusia sarjakuvia. Mieheltä oli siis aiheellista kysestä ja muustakin.

SEITSEMÄN

ILMASSA JA KAHDEKSAS LAPIOSSA

ILMASSA

JA KAHDEKSAS

LAPIOSSA

JH: Miksei Zärvistä ole otettu aikaisemmin uusia painoksia?

JT: Ei ole kyse mistään saamattomuudesta tai muusta. Olen siitä ihan tietoisesti kieltäytynyt. Suuren Kurpitsan **Pauli Kallio** on sitä kyllä ehdotellut aina toisinaan... Kun mulla jonkinlainen kulttimaine selvästikin on nuoremmankin sarjakuvapolven keskuudessa, niin mä pelkasin, että se romahtaa, kun nää sarjat tuotais uudestaan päivänvaloon.

Kävis ilmi, että ne on melko helpoista tavaraa, ettei ne olleetkaan niin erinomaisia kuin on muisteltu. Mutta nyt kun mä oon alkanut piirtää uutta tavaraa, niin mä luotan siihen, että mä pystyn kohoomaan sen verran korkealle nerokkuuden asteelle,

että se ei merkitse enää mitään, minkälaisen vastaanoton tämä albumi saa. Niistä vanhoista Zärvistä oli noin sadan kappaleen painokset kustakin, tästä kokooma-albumista painos on noin tuhat kappaletta.

JH: Miksi olet taas innostunut piirtämään sarjakuvia?

JT: Ajattelin, että sarjakuvia esimerkiksi Pahasikaan tekemällä tienaisin sen verran, että voisin ostaa uuden vannehan. Mutta se kuitenkin lykkääntyi, ja sitten sain **Christer Nuutiselta** ensimmäisen Muusa-lehden numeron, ja siitä huomasin, että sarjakuvien piirtäminen olisi hauskaa ja mielenkiintoista puuhaa, vaikka siitä ei saisikaan rahaa. Siitä sitten varsinaisesti innostuin.

Lopetin piirtämisen silloin aikoinaan totaalisesti, mua tympäs suorastaan, ja sitten kun mä uudestaan rupesin opettelemaan piirtämistä, niin sehän olikin yllättävän vaikeeta. Mä koitin muistella ja katselin esimerkiksi sitä vanhaa Muovikassi-tarinaa: millä terällä mä oon saanut tän näköistä jälkeä. Ei millään tullut, vaikka mä muistin, että se on sellainen millin pyöreäkirkinen terä. Mä olinkin pitänyt sitä terää vääripään, kourupuoli ylöspäin. Se oli siinä se niksi, sillä pystyy sitä viivan paksuutta säätelleen herkem-

min. Kyllä mulla meni aikaa ennen kuin mä hokasin sen.

Mulla on myös öljyvärimaalauksia tuolla Kukkunor Kallerian näyttelyssä. Niiden tekeminen on tavattoman vaikeeta, kun värit pitää saada sointumaan keskenään. Mä oon kansanopistossa maalannut niitä **Timo Musturin** kurssilla. Orivedellä niitä on ollut kansanopiston näyttelyissä esillä.

JH: Mitä sitten teit tuon kymmenen vuoden piirtämistauon aikana?

JT: Toi musiikkipuoli oli mulla enemmän pinnassa. Mulla oli tollasia projektiluontoisia kokoonpanoja, jotka nauhoitti kaseteille kymmenen biisin älppäreitä, niitä tuli silloin kymmenkunta vuodessa - nyt tuli kyllä liioiteltua, niitähän olis sata sitten jo tullut kymmenessä vuodessa. Mutta kyllä parissa viikossa tuli joskus kuusikin älpeetä tehtyä, kun oli oikein tiuha tahti. Se oli aika vireetä aikaa tällä musiikkirintamalla se kymmenen vuotta.

JH: Millä sinä sitten eläit itsesi sinä aikana?

JT: Mä olin siviilipalveluksessa Espoossa vuoden ja sen jälkeen kaksi vuotta keinoturkistehtäällä Karjaalla hahtuvankuljettajana. Se kuulostaa tosiaan aika köykäselältä hommalta, mutta oikeesti siellä oli isoja säkkeitä täynnä sitä, ja se painaa kun se on säkissä oikeen tiukassa. Sitten niitä lykättiin elefantinkokoisilla lavoilla, joissa pyöräkkään ei pyörinyt, niitä hinattiin siellä pitkkin lattiaa, ei se ollu kevyttä hommaa. Semmosta mä tein kaksi vuotta ja sitten mä menin vaimon kanssa oikein naimisiin ja muutin maalle.

JH: Mitä zärpä tarkoittaa?

JT: Sehän ei todellakaan tarkoita mitään, mutta sanassa on sellaista tiettyä vauhtia, ryhtiä ja rytmikkyyttä, mitkä vetoaa ihmisen alkukantaisimpiin vaistoihin.

Olen miettinyt uutta yhtä väkevää termiä kuin tää Zärpä, mutta mutta ei sitä ole niin helppo keksiä, niissä on aina jotain kolhoa tai löperöä tai kömpelöä, niin että tää on kyllä varsin onnistunut sana ja lehden nimi. Tähän Zärmikkäät-albumiin koitin muotoilla serumaisen nimen, joka selvittäis ilunisille, että tässä on nimenomaan Zärvän sarjoista kyse, niille jota siitä yleensä riihtään tietää.

JH: Mitä tilsa tarkoittaa?

JT: Se on sellainen kurapökäle, joka juuttuu saappaanpohjaan, kun kävelee kuraisessa maastossa, ja joka epätasapainottaa kiusallisesti kulkua; se on tilsa. Myös sontaläjistä voi serumoinen tarttua saappaaseen. Se voi tarkoittaa myös lapioitavaa kuramöykkyä. Kerran oli Pellervo-lehdessä kuva, jossa mies riuskasti lapioi ojaa ja kuvateksti kuului: "Seitsemän tilsa ilmaassa ja kahdeksas lapiossa."

JH: Zärvän lausahuksista on tullut ainakin joissain piireissä uutta kansanperimettä. Oletko

koskaan ajatellut kirjoittaa jotain, missä ei ole kuvia lainkaan?

JT: Kirjoittaminen on pitkäjänteisyyttä vaativaa puuhaa. On paljon helpompaa, kun pystyy kuvilla selvittämään tilannetta. Mähän tein Zärvän jälkeen vuonna -81 sellasen A6-kokoisen novellikokoelman Kellontekijä ja muita kertomuksia, jossa oli seitsemän muutaman lauseen novellia. Kirjan teko on vaativaa hommaa, eihän tämmöisestä harrastelijasta ole novellin kirjoittajaks millään muotoa. Kyllä sarjakuvan tekee kuka tahansa, mutta ei novellia.

JH: Mitä olet lukenut viime aikoina?

JT: Luen aika vähän nykyään. Luin sellaisen kertomuksen kuin *Taigan erakot*, jossa Siperiassa asuu sellanen perhe hyvin karuissa olosuhteissa. Se oli hyvin mielenkiintoinen kertomus siitä, miten tällasella vaihtoehtoisella tavalla voi elää. Ja lähinnä olen ollut innostunut **Anna-Leena Härkösen** kirjoista viime aikoina - mitä perkele nauramista siinä on?

Lukija-lehden kannessa oli Härkösestä niin edustava kuva, että sen perusteella päätin lukea haastattelunkin, ja haastatteluhan oli niin nerokas! Erittäin viksu ihminen selvästikin, niin että minun oli pakko sitten lukea *Härköntappoose* ja *Akvaariorakkaus*. Luin molemmat ja hämmästyin sitä nerokkuutta, kuinka naisihminen pystyy kirjoittamaan miehestä päähenkilönä, hahmottamaan niin selkeästi miehistä ajatusten kulkua, on se ihme. Akvaariorakkaus taas oli niin hauska kirja, että monessa kohtaa jouduin hiltimästi nauraan ääneen. Härkönen on tavattoman terävä, hän osaa kirjoittaa älykkäästi ilman että se häiritsee. Äly on hyvä renki, mutta huono isäntä.

JH: Oletko lukenut oman tyylisiäsi verbaalihurjastelijoita, **Daniil Harmsia** tai sellaista?

JT: **John Lennonin** *Hispanialainen jakovainaa* teki suuren vaikutuksen, täytyy myöntää, samaten se toinen, *Lennon panee omiaan*. Luin Harmsin *Sattumia*, mutta se ei sitten niin hirveästi kolahtanut, ehkä mulla ei silleen ollut sen viitekehiksestä oikein selvyttä. Lennon meni ihan eri tavalla jakeluun.

JH: Entä mistä sarjakuvista olet tykännyt?

JT: Ainainen suosikki on tietysti **Charles Burnsista**. Jos mä osaisin oikeesti piirtää, mä olisin heti ruvennut piirtämään niin kuin Charles Burns. Sillä on samaa jähmeä ja teatraalisuutta tyyppien olemuksissa kuin mihin mäkin pyrin. Burns on niin omaperäinen, sillä on armoittoman vahva näkemys.

Kotimaisista taas **Juho K. Juntunen** on loistava, ja tuo **Pentti Otsamo** on myös ihan ehdoton.

Jukka Heiskanen

